

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΝΑΝΟΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΤΟΥ ΜΠΕΣΤ ΣΕΛΕΡ ΖΑΚΕΤΑ ΝΑ ΠΑΡΕΙΣ!

Φλόγα

Ο άνθρωπος που άναψε
στην καρδιά μου μια φωτιά

12η ΧΙΛΙΑΔΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Φλόγα. Ο άνθρωπος που άναψε στην καρδιά μου μια φωτιά**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ανδρέας Κονάνος
ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΟΡΘΩΣΗ: Χρυσούλα Τσιρούκη
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Βίκυ Αυδή
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ελένη Σταυροπούλου

© Ανδρέας Κονάνος, 2020
© Εικόνας εξωφύλλου: Anastasia Konacevic/Arcangel
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2020

Πρώτη έκδοση: Δεκέμβριος 2020, 8.000 αντίτυπα

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-3692-0
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-3693-7

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε. | PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Από το 1979 | Publishers since 1979

Έδρα: Head Office:

Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση | 121, Tatoi Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Βιβλιοπωλείο: Bookstore:

Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα | 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 | Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550

e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΝΑΝΟΣ

Φλόγα

Ο άνθρωπος που άναψε
στην καρδιά μου μια φωτιά

Εύχομαι ποτέ να μη χαθείς.
Κι όταν νυχτώσει, μη φοβηθείς.
Το Θείο Φως,
που ήδη ψηλάφησες,
θα σε πηγαίνει πάντα
παρακάτω...

Λίγο πριν λάμψει η Φλόγα...

Το πιο ιερό κείμενο και βιβλίο που έχω γράψει ως τώρα στη ζωή μου είναι αυτό που κρατάς στα χέρια σου! Για έναν λαμπερό άνθρωπο, που εδώ, στο βιβλίο, για λόγους που θα εξηγήσω παρακάτω, θα ονομάζω μόνο «Γέροντα».

Θα καταλάβεις εύκολα κι εσύ την ιερότητα αυτού του βιβλίου, όταν αρχίσεις να διαβάζεις τις πρώτες γραμμές. Θα δεις ότι η ανάγνωσή του θα σε πάει αλλού, θα αισθανθείς κι εσύ στην καρδιά σου μια φλόγα ουράνια. Σε μερικά σημεία θα νιώθεις το στήθος σου να μουδιάζει χωρίς λόγο, και είμαι απόλυτα σίγουρος ότι θα νιώσεις πολύ συχνά παρόμοια παράξενα βιώματα και εμπειρίες πρωτόγνωρες, συγκινητικές, ιερές και ένθεες. Άλλοτε τα μάτια σου θα αρχίζουν να τρέχουν δάκρυα. Δάκρυα αυτογνωσίας, συγκίνησης, ευαισθησίας, ανθρωπιάς και θεϊκού αγγίγματος. Θα σε αγγίξει ο Θεός με το βιβλίο αυτό.

Αν μιλούσα για τη δική μου ζωή, θα μπορούσες να πεις ότι είμαι απίστευτα νάρκισσος κι εγωιστής για να εκφράζομαι έτσι. Μιλάω με τόσο θάρρος όμως, διότι ακριβώς το βιβλίο αυτό δεν περιγράφει εμένα, μα έναν άνθρωπο του Θεού, έναν άγιο, που σίγουρα ευωδιάζει Χριστό και ακτινοβολεί το φως και τη Φλόγα Του!

Είτε πιστεύεις στον Θεό είτε όχι, είμαι σίγουρος ότι κάτι μέσα σου θα κινηθεί και θα αισθανθείς τους κραδασμούς μιας άλλης τάξης πραγμάτων και μιας ασυνήθιστης ποιότητας βιωμάτων. Θα δεις ότι πολλά από όσα θα διαβάσεις θα συντονίζονται με κάποια σημεία δικά σου που υπάρχουν ήδη μέσα σου, αλλά για χρόνια ήταν σιωπηλά, αφανή και δεν ήξερες καν ότι τα διαθέτεις. Θα ζωντανέψουν η πνευματικότητα, η εσωτερική ζωή και ιερότητα που κοσμούν

σίγουρα κι εσένα σαν ατίμητη κληρονομιά και προσωπική προίκα σου από τον Θεό, ή από όπου κι αν είναι, φίλε μου! (Το λέω αυτό σε περίπτωση που δεν πιστεύεις στον χριστιανικό Θεό.)

Ο άνθρωπος που περιγράφω είναι ο πιο σπάνιος και ασυνήθιστος άνθρωπος που εγώ συνάντησα –κι έζησα αρκετά– μέχρι τώρα στη ζωή μου, στον θρησκευτικό εκκλησιαστικό χώρο. Είναι σαν τον Άγιο Πορφύριο, σαν τον Άγιο Ιάκωβο της Εύβοιας, σαν τον Άγιο Παΐσιο. Χαρισματικός. Με πολλά χαρίσματα. Έτσι τον έζησα εγώ. Θα το δεις κι εσύ μελετώντας τις πολλές –πάμπολλες!– ιστορίες που παραθέτω στις παρακάτω σελίδες.

Χάρισμα διορατικό. Δηλαδή βλέπει κάτω από την επιφάνεια, στο βάθος. Βλέπει πίσω από το σώμα, την ψυχή. Πίσω από αυτά που λες, τι κρύβεται. Πίσω από το φανερό, το μυστικό. Αυτό που δεν μπορείς να δεις ή να πεις εύκολα ούτε στον εαυτό σου τον ίδιο.

Χάρισμα προορατικό. Δηλαδή από τώρα, από πριν, (προ-), θα σου πει αυτό που θα συμβεί στη ζωή σου αργότερα, στο μέλλον. Αυτό που θα βιώσεις έπειτα από μήνες, χρόνια ή ακόμα και δεκαετίες. Στη δουλειά σου, στη σχέση σου, στο σπίτι, στον χαρακτήρα σου κ.λπ.

Χάρισμα παρηγορητικό – παρακλητικό. Ξέρει να ανορθώνει την ψυχή σου, να σου δίνει χαρά, να φυσά και να φεύγουν τα σύννεφα της θλίψης και της κατάθλιψης.

Χάρισμα ιαματικό. Δεν είναι λίγοι οι άνθρωποι που είδαν μεγάλες αλλαγές στη ζωή τους σε θέματα υγείας, με την προσευχή αυτού του ανθρώπου του Θεού.

Χάρισμα λόγου και ποίησης. Όταν είναι ανάμεσα σε ανθρώπους που νιώθει άνετα, στα πνευματικά του παιδιά, σε μια παρέα ή επίσκεψη, μιλά τόσο σαγηνευτικά, με παραδείγματα, ιστορίες, αναμνήσεις, βιώματα, που νιώθεις την ψυχή σου να γίνεται σκέτο παντεσπάνι γλυκασμού και ξεκούραστης γαλήνης. Πολλές φορές μού έλεγε και στιχάκια που έφτιαχνε μόνος του, με έμπνευση της στιγμής, μέσα σε

κλίμα προσευχής και αγάπης. «Αν είσαι στην αφάνεια, έχεις Θεού θεοφάνεια», «Στην προσευχή δεν απαιτείς, μόνο επαίτείσ», «Να μη λέμε το “γιατί”. Διότι το “γιατί” γίνεται γιατί και σου τρώει την ψυχή».

Έχει και χάρισμα να κάνει τα σύνθετα απλά και να σε ξεμπερδεύει, ενώ έχεις απίστευτο πονοκέφαλο από όσα κουβαλάς στο κεφάλι σου και όλα μοιάζουν με άλυτο κουβάρι και είσαι σε φοβερό αδιέξοδο, μπέρδεμα, σύγχυση ή πανικό. Μπορεί να ακούει μια μπερδεμένη υπόθεση και να βρίσκει μια απλή λύση, εμπνευσμένη σίγουρα από τον χώρο του Ουρανού. Μια και από ψηλά όλα φαίνονται πιο καθαρά, πανοραμικά, και σίγουρα πιο μικρά και ασήμαντα. Κι έτσι, με τις απλές συμβουλές του Γέροντα στο σύνθετο πρόβλημά σου, φεύγει ο τσάμπα φόβος και ο πανικός που σε διαλύει.

Έχει και το χάρισμα της ενσυναίσθησης. Σε νιώθει πώς νιώθεις ακριβώς, μπαίνει στη θέση σου, καταλαβαίνει την ένταση, το άγχος, τις φοβίες σου, και μιλά πάντα εύστοχα, διεισδυτικά, θεραπευτικά. Και όταν είσαι κοντά του, μα και όταν είσαι μακριά του. Δεν είναι λίγες οι φορές που με έπαιρνε τηλέφωνο όταν είχα μια θλίψη προσωπική, χωρίς να την πω σε κανέναν, και –στο άσχετο!– μου έλεγε μόνο: «Πήρα να σου πω να μη στενοχωριέσαι, διότι ο Κύριος σε αγαπά και είναι κοντά σου εκεί που είσαι μόνος για να γλυκαίνει τη μοναξιά σου». Θυμάμαι και μια κυρία πλούσια, όμορφη και περιποιημένη, που πήγε για πρώτη φορά να τον δει χαμογελώντας και αστράφτοντας από φινέτσα και μεγαλείο, και όταν την είδε ο Γέροντας, της είπε αμέσως: «Γιατί τόσο μοναξιά;». Και άρχισε η κυρία να κλαίει με λυγμούς.

Έχει επίσης χάρισμα προσευχής! Μιας προσευχής αδιάλειπτης, θερμής και ερωτικής. Μιλάμε για επαφή με τον Θεό, όχι κάτι επιφανειακό ή τυπικό, μα μια καρδιά πληγωμένη από θείο έρωτα, καρδιά που λέει «Ιησού μου» και νιώθει την ηδονή που νιώθει ερωτευμένο ζευγάρι. Σαν να έχει τον Ιησού εκεί δίπλα του, όπως σε βλέπω και με βλέπει. Μια ζωντανή σχέση, ένα άγγιγμα, κάτι που του καίει την

καρδιά και την κάνει «σαν λιωμένο βούτυρο πάνω σε καυτό μάτι». Η προσευχή για τον Γέροντα δεν είναι κάτι τυπικό, μα είναι ένωση με τον Ιησού. Κάνει όλα τα τυπικά της θρησκευτικής πνευματικότητας, μα όχι για να μείνει σ' αυτά, αλλά για να αγγίξει την ουσία που βρίσκεται πίσω από κάθε τύπο, το ελκυστικό πρόσωπο του Ιησού. Δεν ξέρω αν καταλαβαίνεις τι λέω. Σίγουρα όμως θα καταλάβεις περισσότερα διαβάζοντας τις ιστορίες του βιβλίου.

Και άφησα τελευταίο το πιο μεγάλο, το χάρισμα της αγάπης! Το πιο θεϊκό ιδίωμα που παραπέμπει στην ίδια την ταυτότητα του Θεού, μια και ο Θεός αγάπη εστί, και η αγάπη μένει στους αιώνες, όταν όλα τα άλλα θα έχουν σβήσει ως αχρείαστα πλέον.

Σίγουρα έχει και άλλα χαρίσματα ο άνθρωπος αυτός, πολλά ακόμα, σαν μια πηγή που τρέχει ασταμάτητα και κάθε τόσο σε εκπλήσσει με κάτι καινούργιο, με μια νέα γεύση και απόχρωση της θείας μεγαλειότητας.

Όλα αυτά τα κείμενα γράφτηκαν μέσα σε λίγα χρόνια. Ξεκίνησαν τον Ιούλιο του 1997, τότε που γνώρισα τον Γέροντα, όταν πήγα και τον συνάντησα για πρώτη φορά στο μοναστήρι του, και είχα την πρώτη επαφή μαζί του.

Τον είδα για πρώτη φορά, έπαθα σοκ, γύρισα σπίτι σαν μαστουρωμένος, ένιωθα την καρδιά μου να καίει, να στάζει κάτι μέσα μου απίστευτα γλυκό, και είπα: Δε γίνεται! Κάτι συμβαίνει εδώ! Πρέπει οπωσδήποτε να εκφράσω όλα αυτά που νιώθω. Πρέπει κάπου να τα πω, να τα βγάλω από μέσα μου, να τα μοιραστώ, να τα αποτυπώσω κάπου. Δεν μπορούν αυτά να μείνουν μέσα μου μονάχα, διότι νιώθω πως η ψυχή μου θα εκραγεί έτσι που καίγεται και λιώνει.

Βγήκα τρέχοντας στο κέντρο, στο Χαλάνδρι όπου έμενα, μπήκα σ' ένα βιβλιοπωλείο και αγόρασα έναν όμορφο μικρό τόμο, δερματόδετο, με λευκά φύλλα. Και άρχισα να γράφω. Με το χέρι μου. Το έκανα μόνο για μένα. Δεν είχα στο μυαλό μου ούτε εκδόσεις ούτε

βιβλία ούτε τίποτα. Ζούσα το μεθύσι μου κι ήθελα να ξετυλίξω όλη αυτή την κατάσταση που υπήρχε μέσα μου. Να μη χαθεί στις μνήμης τους ατμούς.

Άλλωστε, δεν ήξερα πού θα πάει όλο αυτό, ούτε πού θα οδηγηθεί η σχέση μου μαζί του και πόσο θα διαρκέσει. Δεν ήξερα αν θα είναι έτσι πάντα, αν κάθε συνάντησή μας θα ανάβει μέσα μου αυτή τη φλόγα που θα με λιώνει εσωτερικά από θεϊκή ζεστασιά και γλύκα και ειρήνη και χαρά και έκρηξη και έκσταση, και βάλε όποιες άλλες παρόμοιες λέξεις θες και ξέρεις.

Δεν ήξερα τίποτα. Ένα πράγμα ήξερα μονάχα: ότι τον άνθρωπο αυτό τον τόσο ιδιαίτερο και σπάνιο σίγουρα θα τον δω ξανά και ξανά, πολλές φορές.

Και πράγματι, πήγα ξανά να τον δω. Και μετά, ξανά. Και ξανά και ξανά. Και κάθε Τετάρτη, από τον Ιούλιο του 1997, και για αρκετά χρόνια ακόμα. Κάθε Τετάρτη ήταν η μέρα που κυρίως εξομολογούσε τότε, εκείνα τα χρόνια. Και εγώ ήμουν πάντα εκεί, κοντά του. Ο κόσμος να χαλούσε, εγώ ανέβαινα. Και με βροχή και με χιόνι, και με ζέστη και καύσωνα, και με δροσιά και τα πάντα. Με τραβούσαν σαν μαγνήτης η μορφή και το ήθος του. Το φως που έβγαζε. Τα τεράστια, καθαρά και διαπεραστικά μάτια του που, όταν με κοίταζαν, με διάβαζαν μέχρι βαθιά, διάβαζαν το παρόν, το παρελθόν και το μέλλον μου. Χωρίς να με κρίνουν ούτε λεπτό. Χωρίς καμία απόρριψη, προσβολή, έκθεση, αυστηρότητα ή συντηρητισμό.

Με τραβούσε η μυρωδιά του, και η μυρωδιά των ρούχων του, των ράσων του, μα και κάτι κουβέρτες που φορούσε και τυλιγόταν, τα κασκόλ που έβαζε στο πρόσωπό του όταν ξεπάγιαζε, κάτι παντόφλες χοντρές, τα κομποσκοίνια του τα λιωμένα από την πολλή χρήση. Όλα μύριζαν κάπως. Όλα έβγαζαν μια μυρωδιά κεριού, τριαντάφυλλου και αγιοσύνης και απίστευτης καταδεκτικότητας και αποδοχής, έναν σεβασμό και μια αγάπη σπάνια, όμοια της οποίας

δεν είχα ξαναγευτεί σ' αυτό τον κόσμο. Ακόμα και η απλυσιά του ευωδίαζε κάτι πολύ θελκτικό.

Τα έλεγα όλα αυτά εδώ και εκεί, σε φίλους και γνωστούς, ήθελα να μιλάω συνέχεια γι' αυτή την πρωτόγνωρη εμπειρία μου. Ήμουν και είμαι πολύ παρορμητικός γενικά στη ζωή μου.

Οι περισσότεροι που τα άκουγαν δάκρυζαν από συγκίνηση! Ένωσαν ένα σοκ, το δέος και την έκσταση, μαγεύονταν, ήθελαν να τους πω κι άλλα, κι άλλα...

Υπήρξαν όμως και άλλοι που άρχισαν να μου λένε λόγια δυσφήμισης για το πρόσωπό του. Κάποιοι τον είχαν ακουστά λίγο, κάποιοι καθόλου, και δεν ήξεραν καν ότι υπάρχει αυτός ο άνθρωπος. Αυτοί που τον κατέκριναν άσπλαχνα ήταν συνήθως –μάντεψε!– άτομα «θρησκευόμενα», που κάθε Κυριακή πάνε εκκλησία και κοινωνούν και προσεύχονται! Όχι πάντα, μα συχνά, τα άτομα αυτά είναι τα πιο σκληρά κι αδίστακτα στον κόσμο. Αυτοί λοιπόν τον έλεγαν πλανημένο, αγύρτη, προβληματικό, ψεύτη, δαιμονισμένο, εγωιστή, φιλόδοξο και άλλα τέτοια.

Δεν ήταν πολλοί, μα ήταν πολύ δηλητηριώδεις.

Εγώ όμως είχα τόση χαρά και λαχτάρα κοντά του, ζούσα τέτοια ωκεάνια ευτυχία και αγάπη, ώστε πήγαινα άφοβος και έβρισκα τους ίδιους τους κατηγορούς του Γέροντα με σκοπό να μιλήσω μαζί τους, να δω τι συμβαίνει, να τον υποστηρίξω, να πω αυτό που ζούσα. Ήμουν είκοσι επτά χρόνων τότε. Και η πιο ισχυρή απόδειξη του «δίκιου» μου ήταν η φλόγα που ο άνθρωπος αυτός είχε ανάψει μέσα μου! Οι άλλοι μιλούσαν με λόγια, εγώ με τη χαρά που έκαιγε μέσα μου, με τη λάμψη των ματιών μου, με την πειθώ της ευτυχίας μου και την αλλαγή της ζωής μου. Δεν μπορεί αυτός που σε μεταμορφώνει έτσι να μην είναι ενωμένος με τον Ιησού και τυλιγμένος μέσα στο φως του Θεού.

Για σκέψου –τώρα που το σκέφτομαι κι εγώ–, θα διαβάσεις ένα

βιβλίο που ξεκίνησα να γράφω στα είκοσι επτά μου χρόνια. Και τώρα που γράφω τον πρόλογο, το 2020, είμαι πενήντα. Απίστευτο μου φαίνεται, πώς πέρασαν τα χρόνια. Πώς άλλαξαν τόσο πολλά.

Δε με νοιάζει τι ισχύει τελικά σχετικά με τα διάφορα σχόλια που άκουγα εδώ και εκεί για αρκετά χρόνια. Αυτό που ξέρω είναι αυτά που περιγράφω και καταγράφω στο βιβλίο που κρατάς. Γνωρίζω όλα αυτά που έζησα προσωπικά, βιωματικά, εμπειρικά, καρδιακά, με τα μυαλά μου στη θέση τους. Τα άλλα, δε με νοιάζουν πλέον.

Έφτασα σε τέτοιο σημείο ιερής «αδιαφορίας» στη ζωή μου. Δεν ήμουν έτσι στην αρχή. Μα με έκανε ο Θεός, ο μικρός αγώνας μου και τα πολλά λάθη μου. Τέλος πάντων, δε θα επεκταθώ άλλο σ' αυτό. Άλλωστε δεν είμαι καρδιογνώστης ούτε κριτής κανενός.

Αυτό που ξέρω αυτό και λέω: ο άνθρωπος αυτός, για εκείνα τα χρόνια, σφράγισε την ψυχή και την καρδιά και το είναι μου όλο. Υπήρξε σταθμός στη ζωή μου, στις αποφάσεις και επιλογές μου, στον τρόπο που έβλεπα τη ζωή, στο πώς θα πορευτώ, με ποιους θα σχετιστώ, πού θα ενταχτώ, πού θα δοθώ.

Διάβασε και θα καταλάβεις. Μόνος σου. Μόνη σου.

Έπειτα από τόσα χρόνια σ' αυτή τη γη, κατάλαβα ότι είναι μεγάλο μυστήριο το πώς χαράσσει ο καθένας μας την πορεία του. Στην τελική, ο Θεός είναι ο μόνος που θα πει τι είναι καλό και κακό, σωστό ή λάθος για μένα, για σένα και για τον καθένα.

Ο καθένας μας χαράσσει τη δική του πορεία σ' αυτή τη γη, μα και όλα κάπου συμπλέκονται, δένουν, συνδέονται και κάπου οδηγούν.

Από τα τόσα δικά μου λάθη και τις προσωπικές μου περιπέτειες ως τώρα, έχω καταλάβει ότι μπορεί να είσαι με αδυναμίες, προβλήματα, ελλείψεις, ή ακόμα και εμπάθειες και διάφορα άλλα μελανά σημεία, και να σε χρησιμοποιήσει ο Θεός για να «εκφραστεί»

μέσα από σένα, να παίξει με τη φλογέρα της θραυσμένης ή ακόμα και προβληματικής ύπαρξής σου την πιο γλυκιά Του μελωδία. Αυτό είναι το συμπέρασμά μου και για τον άνθρωπο αυτό, τον Γέροντα. Μα είμαι σίγουρος ότι ισχύει και για μένα και για σένα και για τον κάθε άνθρωπο.

Όταν αγαπάς κάποιον, άλλωστε, μαθαίνεις να γλυκαίνεις τα διάφορα δύσκολα σημεία του, αυτά που σου προκαλούν λίγο ή περισσότερο πόνο. Ερμηνεύεις με επιείκεια τα τυχόν λάθη ή και πάθη του, και στρογγυλεύεις τις γωνίες του χαρακτήρα του, φωτίζοντας την όποια σκιά του. Έτσι έμαθα να βλέπω πλέον όλους τους ανθρώπους.

Ο Χριστός που πιστεύω είναι της επιείκειας, της συμπάθειας και αγάπης. Σ' αυτό τον Χριστό πιστεύω. Αυτόν με δίδαξε άλλωστε κι ο Γέροντας.

Στο βιβλίο αυτό, αναφέρω τον σπάνιο αυτό άνθρωπο μονίμως με τη λέξη «Γέροντας». Όσοι όμως είναι κοντά του, όσοι τον αγαπούν πολύ και όσοι τον εμπιστεύονται τον φωνάζουν κι αλλιώς, με άλλα ονόματα, που τις τελευταίες μέρες –λίγο πριν από την έκδοση του βιβλίου– έσβησα από το βιβλίο με πολλή προσοχή, παρόλο που αρχικά ήταν γραμμένα όλα!

Όμως τα παραλείπω όλα αυτά σ' αυτή την πρώτη έκδοση, μια και ο άνθρωπος που περιγράφω ακόμη ζει και δε θέλει να γίνει γνωστός με τίποτα. Έμαθε τυχαία για την έκδοση αυτή, και ήρθε στο σπίτι μου βιαστικά, και έπεσε στην κυριολεξία στα πόδια μου και μου ζήτησε να μην υπάρχει τίποτα σχετικό με το όνομά του, με τοποθεσίες και άλλα γνωρίσματα που θα πρόδιδαν ποιος είναι, πού μένει κ.λπ.

«Σε ικετεύω, σε ικετεύω, σε ικετεύω! Σε εκλιπαρώ, πέφτω στα πόδια σου και σε παρακαλώ! Μη μου χαλάσεις τώρα αυτό που μια ζωή προσπαθώ να μένω άγνωστος και αφανής, να μη μιλούν για μένα, να μη με ξέρει ο κόσμος ο πολύς, παρά μονάχα όσοι στέλνει

ο Κύριος στο πετραχήλι μου και τους εξομολογώ. Αν βάλεις το όνομά μου, θα μου καταστρέψεις όλο αυτό που χτίζω μια ζωή με τόσο κόπο! Έχω ζητήσει από τον Κύριο να μένω άγνωστος, να είμαι στο περιθώριο, να είμαι το τίποτα».

Μου τα είπε όλα αυτά κι εγώ χαμογελούσα, λέγοντάς του ότι υπερβάλλει και ότι το βιβλίο είναι ήδη έτοιμο με ονόματα και στοιχεία και θα εκδοθεί έτσι. Και τότε έγινε αυτό που με σόκαρε και δεν είχα ξαναδεί μπροστά μου όσα χρόνια τον ξέρω· άρχισε να κλαίει σαν μικρό παιδί και να σκουπίζει αδιάκοπα τα μάτια του και να μου λέει κλαίγοντας: «Όχι, όχι, όχι! Μην το κάνεις αυτό, σε ικετεύω στο όνομα του Κυρίου! Δε θέλω, δε θέλω, δε θέλω!». Δεν είχε άλλες χαρτοπετσέτες το τραπέζι μου στο σπίτι, τις πήρε όλες, σκούπιζε τα μάτια του και τις μούσκευε με τα δάκρυά του. Τότε κατάλαβα ότι σοβαρολογούσε και ότι όντως είχε ενοκληθεί ο άνθρωπος. Φοβήθηκα μην πάθει και τίποτα μπροστά μου και δεν ήξερα τι να κάνω. «Καλά, καλά, μην κάνετε έτσι! Σας παρακαλώ, πάτερ μου, ηρεμήστε, μην κλαίτε έτσι». Σηκώθηκα απ' το κάθισμά μου και πήγα και του αγκάλιασα το κεφάλι, και τον φίλησα στο σκουφάκι που φορούσε και τον κρατούσα έτσι για λίγο, με αγάπη, μέχρι να ηρεμήσει και να νιώσει καλά.

Το πρώτο του αίτημα –να μην εκδοθεί καθόλου το βιβλίο εφόσον ακόμη ζει– δεν το υπάκουσα, δεν το δέχτηκα. Έχω διαπιστώσει ότι οι υπέροχες αυτές μορφές όσο ζουν δέχονται συχνά ύβρεις, προσβολές, συκοφαντίες και κακίες. Κάποιοι γύρω τους –σίγουρα όχι όλοι– τους ζηλεύουν, τους φθονούν και κάνουν πράγματα που τους βγάζουν –στην κυριολεξία– τον καρκίνο. Κι όταν μετά φύγουν από τη ζωή αυτή, τότε αρχίζουν όλοι τις δοξολογίες, τις λιτανείες, τους επαίνους και τα εγκώμια. Πάνω από τους τάφους τους πλέον.

Θέλησα να αλλάξω λίγο αυτό το καθεστώς. Και να πω το δικό μου «ευχαριστώ» και να δείξω τη δική μου εκτίμηση κι ευγνωμο-

σύνη, όχι πάνω απ' τον τάφο του Γέροντα στο μέλλον, μα ήδη από τώρα.

Ένα μικρό λουλούδι είναι αυτό το βιβλίο. Ένα λουλούδι αγάπης, εκτίμησης κι ευγνωμοσύνης σ' έναν άνθρωπο που ήπια τον πόνο και την πικρία πολλών γύρω του με το κουτάλι, κρατώντας πάντα το στόμα του κλειστό και λέγοντας μονίμως και αδιαμαρτύρητα: «Για να το επιτρέψει ο Κύριός μου, έτσι πρέπει. Δε θα πω το “γιατί”, θα υπομείνω τα πάντα μέχρι τέλους».

Το πρώτο του αίτημα λοιπόν –να μην εκδοθεί το βιβλίο– δεν το δέχτηκα. Το βιβλίο βγήκε και το κρατάς ήδη στα χέρια σου. Σεβάστηκα όμως το άλλο του αίτημα. Αφαίρεσα καθετί που αναφέρεται στο όνομά του, σε μέρη, φιλικά ή συγγενικά πρόσωπα, ονόματα ιερέων, μοναχών κ.λπ. Σίγουρα όσοι τον ξέρουν πάλι θα καταλάβουν ποιος είναι, μα η αναγνώριση αυτή θα είναι σε μια μικρή κλίμακα πλέον. Σίγουρα θα ήταν πολύ χειρότερα αν έδινα όλα τα στοιχεία ανοιχτά και ξάστερα.

Εδώ που τα λέμε, εγώ έτσι κι αλλιώς δε γνώριζα πολλά βιογραφικά στοιχεία του Γέροντα, ονόματα πολλών συγγενών, διευθύνσεις και λεπτομέρειες. Ίσως επειδή οι άγιοι άνθρωποι από ένα σημείο και μετά ανήκουν σε άλλους «καταλόγους» και άλλη «πολεοδομία». Δε με ένοιαζαν άλλωστε εμένα αυτά μπροστά στα τόσα θαυμαστά γεγονότα που ζούσα μαζί του, δίπλα του, για όσο ήμουν κοντά του. Όταν κάποιος σε εκτοξεύει στο φεγγάρι, στα αστέρια και στους γαλαξίες, δε νοιάζεσαι να τον ρωτήσεις για τα περίπτερα της γειτονιάς του. Είσαι αλλού!

Λοιπόν, καλή μου φίλη! Αγαπητέ αναγνώστη! Όποιος και όποια και αν είσαι! Πάρε ό,τι καλό βρεις στο βιβλίο αυτό, ό,τι σε αγγίξει, και κάνε το πλούτο και ομορφιά σου. Εύχομαι να νιώσεις μια γλυκιά κατάνυξη ήδη απ' την πρώτη σελίδα. Κάτι να σου τρυπήσει την καρδιά και να τη ματώσει γλυκά. Πάρε το προσωπικό σου

μήνυμα, το άγγιγμά σου, και προχώρα τη ζωή σου με ευγνωμοσύνη. Σίγουρα θα έρθουν κι άλλοι στη ζωή σου να σε βοηθήσουν. Ίσως γνώρισες ήδη και άλλες τέτοιες μορφές, είτε εν ζωή είτε από βιβλία, και κάτι θα άφησαν μέσα σου. Το ίδιο θα γίνει και στο μέλλον.

Κανένας δεν είναι αποκλειστικός, κανένας δεν έχει το μονοπώλιο της σωτηρίας. Κανένας δεν είναι το παν. Μόνο ο Χριστός.

Οι άνθρωποί Του, ακόμα και οι άγιοι, έχουν σίγουρα τα μικρά ή μεγάλα ψεγάδια τους. Μα δεν πειράζει. Όσο μεγαλώνεις, θα το λες κι εσύ, όπως έμαθα να το λέω κι εγώ μέσα απ' τα πολλά μου λάθη: Δεν πειράζει.

Ο νέος είναι απόλυτος, αυστηρός κριτής των πάντων, ζητά την τελειότητα και το απόλυτο από όλους και όλα. Όσο μεγαλώνεις, όμως, διαπιστώνεις ότι η τελειότητα μαζεύεται με άλλο τρόπο: με μικρά βότσαλα αλήθειας από τη μεγάλη παραλία του κόσμου και της φθαρτής ζωής μας. Κάτι θα σου δώσει ο ένας, κάτι ο άλλος. Πάρε τα όλα αυτά, εκτίμησέ τα, φίλησέ τα, κρύψε τα μέσα σου, ζύμωσέ τα με τον προσωπικό σου αγώνα, ανάλαβε την ευθύνη της δικής σου ψυχής, και άσε όλα αυτά να ανθίσουν και να φέρουν ό,τι φέρουν στη δική σου ιερή και μοναδική ζωή. Συνήθως, όταν κινείσαι έτσι, με ταπείνωση και καλοπροαίρετη διάθεση, γεννιέται μέσα σου ένα πέλαγος ηρεμίας, γαλήνης, αποδοχής και πνευματικής ανάπτυξης που σε πάει πολύ μπροστά.

Το κλειδί και εδώ, και παντού είναι αυτό που λέμε «ταπείνωση», ανοιχτοσύνη και δεκτικότητα, ώστε να σε πλάσει ο Θεός με τον καλύτερο τρόπο. Αυτή η ταπείνωση, μαζί με την προσευχή, είναι το πιο μεγάλο μυστικό αυτού του ανθρώπου, του Γέροντα.

Είμαι σίγουρος ότι η Φλόγα δε θα προκαλέσει στην καρδιά σου εγκαύματα, μα μόνο φωτισμό και θεία καθοδήγηση. Διότι είναι Φλόγα αγάπης, Φλόγα ερωτική. Μια Φλόγα που άναψε στην καρδιά

του Γέροντα ο Ιησούς, από τότε που ήταν παιδί. Και η λάμψη της, ενώ έχει αρχή, δεν έχει τέλος. Ενώθηκε με τον Χριστό. Έγινε οικουμενική, συμπαντική και αιώνια.

Καλή ανάγνωση!

Ανδρέας Κονάνος,
Λυκαβηπτός,
φθινόπωρο του '20

ΥΓ. Από τον Αύγουστο του 2020, όπως ίσως ξέρεις, δεν είμαι πλέον κληρικός. Είχα σκοπό να εκδώσω αυτό το βιβλίο στις αρχές του 2020, ως το τελευταίο βιβλίο της ιερατικής μου ζωής. Μα ήρθε η COVID-19 και όλα άλλαξαν. Ήθελα να λέει στο εξώφυλλο ότι ο π. Ανδρέας γράφει για τον ιερομόναχο αυτό. Μα τελικά, το βιβλίο αυτό το εκδίδει απλώς ο... Ανδρέας, έτσι όπως ξεκίνησε άλλωστε να το γράφει εκείνος ο παλιός Ανδρέας του '97, όταν ήταν νέος, πριν καν γίνει κληρικός.

Ο Γέροντας δε φταίει σε κάτι για την αλλαγή αυτή της ζωής μου, δεν ήταν κάτι που ήθελε, λυπήθηκε πολύ, μα σεβάστηκε την απόφασή μου, και μου φέρθηκε με αγάπη και καλοσύνη κατά τη διάρκεια όλης αυτής της μεταβατικής περιόδου. «Για μένα, θα είσαι πάντα ο π. Ανδρέας, και έτσι θα σε σκέφτομαι στην προσευχή μου», μου είπε με αγάπη και σεβασμό.

Όπου υπάρχει το γράμμα (Α) στα κείμενα σημαίνει ότι μιλάει ο Ανδρέας και όπου υπάρχει το γράμμα (Γ) σημαίνει ότι μιλάει ο Γέροντας.

Αρχίζω να γράφω τα περιστατικά αυτά με αισθήματα ευγνωμοσύνης, δοξολογίας και χαράς.

Η αγάπη του Χριστού στο πλάσμα Του είναι άπειρη. Μας αγαπά πολύ ο Κύριος. Δε μας ξεχνά. Έρχεται κοντά μας ο ίδιος. Ζει στην εκκλησία Του. Γίνεται τροφή μας. Στέλνει Αγγέλους φύλακες, βάζει μέσα μας άγιους λογισμούς, και δίπλα μας ανθρώπους δικούς Του. Παιδιά Του αγαπημένα, φίλοι Του εκλεκτοί είναι οι άγιοι. Όλων των εποχών.

Για μια τέτοια μορφή αγιασμένη θα γράψω σκόρπιες σκέψεις. Σκέψεις που διαρκώς περιστρέφονται στον νου μου, τον ξεσηκώνουν, δίνουν φτερά στην προσευχή, ρίχνουν λαδάκι στο καντήλι της ψυχής που κάποτε τρεμοσβήνει απ' τους βοριάδες του κοσμικού ψύχους. Θα σημειώσω γεγονότα που, όταν τα σκέφτομαι, θυμάμαι πως μ' έπλασε ο Θεός για τον Παράδεισο, και ότι η πατρίδα μου είναι εκεί, στον Ουρανό, εκεί όπου είναι ο Χριστός.

Οι άνθρωποι του Χριστού αυτό τον Ουρανό τον βλέπουν και τον χαίρονται. Και όταν τους πλησιάσεις, σου δίνουν κάτι απ' τη λάμψη των ματιών τους, που τον αντιφεγγίζει.

Τους βλέπεις και πιστεύεις. Δε ρωτάς «Γιατί;». Μόνο λες «Γιατί όχι κι εγώ; Γιατί όχι τόσον καιρό; Πού ζούσα; Πού ζω; Θέλω κι εγώ να ανεβώ, να δω, να φτάσω το Φως. Φως!».

Αυτό ακριβώς γίνεται κοντά τους: φωτίζεσαι. Θες να τρέξεις, μεθάς γλυκά, νιώθεις πλούσιος, τιμημένος, χαρούμενος, προνομιούχος. Μα νιώθεις και δέος και ευθύνη πολλή.

Ένα σύντομο πέρασμα απ' τη ζωή του

(Α) Πάλι ήμουν εκεί. Στον Γέροντα. Πήγαμε με την οικογένεια του Χ. Ήμουν νευριασμένος απ' το Β3, που είχα την τελευταία ώρα.

«Αμ, τους χρειαζόταν, τους χρειαζόταν!» μου είπε όταν μίλησα για τα νεύρα μου. Ίσως για να με παρηγορήσει. «Τώρα, όμως, Ανδρέα, πάει, τελειώσε!» Και χαμογέλασε. Ηρέμησα.

«Τι καλή ψυχή που έχεις, Ανδρέα», μου είπε. «Πόσο χαίρομαι που αγαπάς τον Κύριο. Τώρα είσαι στη μέση· μια κλίνεις προς τα εδώ, μια από εκεί. Σιγά σιγά θα ξεκαθαρίσεις. Πάντως εσύ δεν μπορείς το καλούπι. Γι' αυτό και εκεί που πας, στον “Σωτήρα”, δεν τα δέχεσαι όλα. Προχθές νομίζω ευχαριστήθηκες που κουβεντιάσαμε».

«Ναι, πάτερ, πολύ».

Είχαμε κάτσει γύρω στη μιάμιση ώρα και μου μίλησε για τη ζωή του. Περιστατικά ιερά, που μοσχοβολούν θυσία και κατάνυξη. Πώς πέρασε πειρασμούς, διωγμούς, πείνα, συκοφαντία, κόπους σωματικούς, εξευτελισμούς. Κοιμόταν στο κελί του κάτω στο πάτωμα. Ήταν ο πιο μικρός της συνοδείας. Άναβε τη σόμπα των Πατέρων, σφουγγάριζε την εκκλησία, κουβαλούσε νερό, καθάριζε τα παπούτσια των άλλων, κι ό,τι έπρεπε ή του ζητούσαν. Όλα αυτά τα έκανε αδιαμαρτύρητα κι αγόγγυστα. Βίαζε όλο αυτό το διάστημα των παιδικών του χρόνων τον νου του στην ευχή. Γι' αυτό και περνούσε καλά μέσα στις τόσες δοκιμασίες. Αβοήθητος από άλλους.

Μπορεί να κρατούσε δυο κουβάδες νερό, να περνούσε άλλος δίπλα του, να 'ταν κοινή η κατεύθυνσή τους και να μην άπλωνε ο άλλος το χέρι του να τον βοηθήσει λίγο.

Όλα αυτά βέβαια έφεραν σταδιακά κόπωση και φθορά στην υγεία του, μα και τα εμφράγματα στην καρδιά. Επίσης κάποιοι δίσκοι στη μέση έχουν καθίσει. Τώρα παίρνει κορτιζόνες και δεν κάνει να σηκώνει βάρη. Μετά το αλλεργικό σοκ που έπαθε λόγω μούχλας

στο κάτω κελί, που σε κάθε βροχή έσταζε, μεταφέρθηκε στον πάνω όροφο.

Όλοι όσοι τον κούρασαν, αδίκησαν, έβλαψαν, θεωρούνται ευεργέτες του.

«Ο Θεός όλους να τους αναπαύει και να τους έχει καλά. Τότε η καρδιά μου ήταν ηφαίστειο, τώρα παγόβουνο. Τότε με άκουγε ο Θεός, τον αισθανόμουν δίπλα μου. Κι είναι φυσικό, αν περνάς πολλά, ο Θεός να σε ακούει.

»Όλη μέρα γινόμουν σμπαράλια. Παρακάλεσα μια μέρα τον Γέροντά μου: “Γέροντα, δώστε μου ευλογία ένα μεσημέρι να κοιμηθώ έστω μισή ώρα. Μόνο ένα μεσημέρι...”. Κι επειδή όλη μέρα έτρεχα –κουβαλούσαμε τότε μάρμαρα, πέτρες–, ο μόνος χρόνος να κάνω τα καθήκοντά μου ήταν το βράδυ. Προσευχή, Παράκληση, Χαιρετισμοί, Κανόνες, ευχή. Τυλιγμένος με μια κουβέρτα για το κρύο, μ’ ένα κεράκι.

»Ποτέ δε μου πέρασε λογισμός για τους Πατέρες. Έτσι είχαμε μάθει εμείς από μικρά. Ο ιερέας!... Τον είχαμε τόσο ψηλά μέσα μας. Φαντάσου, το κρασί που άφηνε στο ποτήρι του το πίναμε για ευλογία. Τα ψίχουλα απ’ το τραπέζι του τα τρώγαμε κι αυτά ως ευλογημένα. Το πιρούνι με το οποίο έφαγε το πλέναμε χωριστά και χύναμε το νερό στα λουλούδια, όχι στη βρύση. Χαιρόμασταν να περάσει δίπλα μας, να μας φυσήξει ο αέρας που σήκωναν τα ράσα του. Κοίταζα τον διάδρομο που κυκλοφορούσαν οι Πατέρες και τον ένιωθα Παράδεισο ιερό. Έλεγα: “Εδώ περπατούν οι Πατέρες!”.

»Τώρα, έπειτα από τόσα χρόνια, ο Θεός όλα μού τα ‘δωσε. Τίποτα δε μου λείπει. Όμως η κούρασή μου είναι λες κι είμαι ογδόντα χρόνων γέρος».

»Σ’ ένα άλλο μοναστήρι που βρέθηκα για ένα διάστημα» –συνεχίζει τη διήγηση ο Γέροντας–, «πήγαμε μια μέρα, έφηβος εγώ, γύρω στα δεκαοκτώ, για ελιές. Πρώτη φορά εγώ, δεν ήξερα από ελιές. Πήγαμε με τα άλογα. Ανέβηκαν οι άλλοι στ’ άλογα κι άφησαν

κι ένα αφόρτωτο, να `ναι ξεκούραστο, ώστε να το φορτώσουν στον γυρισμό. Έτσι, εγώ πήγαινα με τα πόδια μαζί τους. Σε λίγο έπιασε μια βροχή άλλο πράμα, καρεκλοπόδαρα έπεφταν. Έγινα μούσκεμα. Έκανες έτσι τα ρούχα μου κι έτρεχε νερό. Και το ράσο που φορούσα δεν ήταν δικό μου, μα ενός πεθαμένου καλόγερου. Είχαν τρεις μουσαμάδες. Τους δύο τους φόρεσαν οι άλλοι και τον τρίτο τον έριξαν στο άλογο. Γύρισα στο μοναστήρι μούσκεμα. Την άλλη μέρα όμως έπεσαν με σαράντα πυρετό οι άλλοι και τους φρόντιζα με ζεστά και σούπες για μία εβδομάδα. Ο Κύριος δεν άφησε ν' αρρωστήσω κι εγώ.

»Σ' αυτό το μοναστήρι στην Εύβοια πέρασα και πείνα. Τηγάνιζα ψάρια, αφού τα έπλενα και τα καθάριζα. “Τώρα να πας μέσα εσύ”, μου έλεγαν και με άφηναν νηστικό. Έκοβα άρτους, δε μου έδιναν τίποτα. Μάζευα τα ψίχουλα. Και το Σαββατοκύριακο, για να τιμήσω τη μέρα, πήγαινα κρυφά στο καντήλι της Παναγίας κι έσταζα στη χούφτα μου λίγες σταγόνες λάδι. Έτρωγα και τα ψίχουλα.

«Και γιατί δεν τρώγατε κάτι εκεί που κόβατε τους άρτους, ή απ' τα ψάρια να τσιμπούσατε κάτι, πάτερ;»

«Μα αυτό είναι λαθροφαγία. Ότι φας εκτός της τραπέζης και χωρίς ευλογία είναι λαθροφαγία. Έτσι είχαμε μάθει στο μοναστήρι.

»Με έστειλαν μια μέρα στη Μητρόπολη, δύο ώρες με τα πόδια. Βάδιζα νηστικός. Έφτασα. Στο απέναντι πεζοδρόμιο είδα μια γερόντισσα μοναχή, μεγαλόσχημη, να με φωνάζει με το όνομά μου και να μου κάνει νόημα να πλησιάσω. Με φώναξε “Μανωλάκη”. Όπως με φώναζαν οι πνευματικοί μου. Πήγα και μου έδωσε μια σακούλα μαύρη. Είχε, λέει, πληροφορία από τον Θεό να μου δώσει αυτή τη σακούλα. Δεν την ήξερα εγώ τη μοναχή. Η σακούλα είχε μέσα ένα κομμάτι ψωμί κι ένα τενεκεδάκι τυρί. Τα πήρα και τηλεφώνησα στον Γέροντά μου αν έχω ευλογία να τα κρατήσω στο κελί και να τρώω από εκεί, αφού δε μου έδιναν. Μου έδωσε ευλογία. Τα `βαλα

κάτω από ένα κομοδίνο, άνοιγα το σακούλι και, χωρίς να βλέπω, έκοβα κι έτρωγα. Σε λίγες μέρες το ψωμί άρχισε να ξεραίνεται. Πιο κάτω από το μοναστήρι ζούσε ένας γέροντας μοναχός που έκανε τον σαλό. Πεινούσε, κι έκοψα το μισό καρβέλι να του το δώσω. Απ' την άλλη μέρα, όταν έβαλα το χέρι στη σακούλα, διαπίστωσα ότι το καρβέλι μαλάκωσε πάλι κι έγινε σαν φρέσκο. Ώσπου ήρθε ο πατέρας μου, με πήρε από εκεί και πήγα στρατό. Εκεί λαδώθηκε το έντερό μου.

»Είπαν τότε διάφορες συκοφαντίες για μένα. Με είπαν ανήθικο, υποκριτή, τεμπέλη κι ένα σωρό άλλα, που εγώ τότε δεκαοχτώ χρόνων ήμουν και νόμιζα ότι τα παιδιά τα βγάζουν από την κοιλιά της μητέρας κι ύστερα τη ράβουν και την κλείνουν. Και έλεγα ότι τα παιδιά γίνονται με προσευχή. Δεν ήξερα τίποτα τότε. Μην κοιτάς που έχω μάθει τώρα όλα τα γυναικολογικά και ουρολογικά θέματα απ' την εξομολόγηση. Τότε τίποτα δεν ήξερα. Τώρα μου λένε: “Πάτερ, κάντε προσευχή γι' αυτό το θέμα”. Κι έτσι τα έμαθα. Και όμως, τότε με είπαν πόρνο κι ανήθικο. Σε κούρασα;...»

Μου ήρθε αυθόρμητα η σκέψη να μην ξαναφάω κρέας

(Γ) «Μικρός, είχα ακούσει μια γιαγιά να λέει πως είπε είκοσι τέσσερις φορές τους Χαιρετισμούς στην Παναγία κι ύστερα τη βοήθησε η θεοτόκος. Είπα: “Θα το κάνω κι εγώ”. Το έκανα λοιπόν. Κι όταν τους τελείωσα, μου ήρθε αυθόρμητα η σκέψη να μην ξαναφάω κρέας. Εγώ τότε δεν ήξερα ότι οι μοναχοί δεν κρεοφαγούν. Ήμουν τότε πέμπτη δημοτικού. Όμως, έτσι μου ήρθε η σκέψη, από τον Θεό. Πήγα στον Γέροντά μου και ρώτησα: “Γέροντα, έχω ευλογία να μην ξαναφάω κρέας;”. “Ξεκίνα για ένα διάστημα και βλέπουμε”.

»Δυσκολεύτηκα λίγο το πρώτο Πάσχα. Είπα στον πατέρα μου: “Φάτε εσείς, εγώ θα φάω σε λίγο”. Σιγά σιγά καθιερώθηκε. Από τότε δεν έχω φάει κρέας. Με συγχωρείς, αδελφέ μου, δε σημαίνει

αυτό τίποτα, πες ότι ήμουν οικολόγος, δε σ' το λέω για άλλο λόγο, μα για να καταλάβεις πως ο Θεός πληροφορεί την ψυχή έπειτα από προσευχή. Εμένα τότε *αυτό* μου ήρθε στο μυαλό. Έτσι κι εσύ θα νιώσεις μέσα σου τι θέλει ο Θεός από σένα».

Αγιέ μου, δώσ' μου μια κλοτσιά!

(Γ) «Έκανα ένα βράδυ τον Κανόνα μου, κι όπως έκανα τις μετάνοιες και κατέβαινε το αίμα στο κεφάλι, με πονούσε πολύ το δόντι. Πόνος! Δεν άντεχα. Πήρα τον φακό και πήγα στην εκκλησία. Μπήκα στο Ιερό. Εκεί βρίσκεται αγιογραφημένος ο Άγιος Αντύπας (προστάτης των οδοντιάτρων). Ακούμπησα το μάγουλό μου στο πόδι του αγίου και του είπα: “Αγιέ μου, δώσ' μου μια κλοτσιά, να βρεθώ έξω απ' την εκκλησία!”».

«Του είπατε έτσι, πάτερ;»

«Ναι, μα πονούσα, σου λέω, πολύ. Έπειτα από λίγο, μου πέρασε ο πόνος. Και σκέφτηκα: *Να ο Κύριος, του ζήτησα κάτι υλικό, κάτι μικρό, και μου το 'δωσε. Κι ας μην είναι πνευματικό. Αν του ζητήσω τον Παράδεισο, το έλεός Του δε θα μου τον δώσει;!*

»Να μάθεις στην προσευχή σου να μη ζητάς υλικά. Μην ζητάς υλικά. Να ζητάς τον Θεό, να ερωτευθείς τον Κύριο. Σου λείπει τίποτα; Όλα δε σ' τα έχει δώσει ο Κύριος;»

«Ναι, πάτερ, όλα».

«Τότε γιατί δεν Τον δοξάζεις διαρκώς;»

Πρόταση ζωγραφικού θέματος

(Γ) «Αφού, Ανδρέα, ασχολείσαι με τη ζωγραφική, γιατί δε ζωγραφίζεις μες στην καρδιά σου τη μορφή του Κυρίου; Και για χρώματα ξέρεις τι να πάρεις; Τα δάκρυα της μετάνοιας. Την υπομονή, την ταπείνωση».

(Πήγαινα εκείνο τον καιρό σε σχολή αγιογραφίας, γι' αυτό μου μίλησε για τη ζωγραφική.)

Όλα να γίνονται για τον Χριστό

(Α) «Πάτερ, τώρα που φεύγω, πείτε μου κάτι τελευταίο. Βιδώστε μου καμία βίδα. Διορθώστε με».

«Ν' αγαπήσεις τον Χριστό. Να Τον ερωτευθείς. Να Του μιλάς συνέχεια. Βλέπεις τα φυλλαράκια στα δέντρα; Πάνε όπου θέλει ο άνεμος. Έτσι να 'ναι η ψυχή σου στο θέλημα του Κυρίου.

»Να σου πω. Αν ρίξεις μέσα σ' ένα ηφαίστειο κάτι, θ' αντέξει; Όχι, θα λιώσει. Έτσι κι η καρδιά σου αν αγαπήσει τον Κύριο. Όλα τα προβλήματα θα λιώνουν με την προσευχή.

»Να αγαπήσεις την προσευχή. Να γίνει η ζωή σου προσευχή. Αν προσεύχεσαι, δεν υπάρχει πρόβλημα. Ν' ακούς το όνομα του Κυρίου και να σκιρτά η ψυχή σου από ηδονή.

»Το λουλουδάκι, το χορταράκι ξέρεις γιατί το έβαλε ο Κύριος έξω, στον δρόμο σου; Για να το δεις και να δοξάσεις τον Κύριο. Να περπατάς για τον Χριστό, να κάθεσαι για τον Χριστό, να τρως για τον Χριστό, να ντύνεσαι και να λες: “Χριστέ μου, βγάλε μου τα πάθη”.

»Ο Χριστός να γίνει η ζωή σου. Από μόνοι μας τι είμαστε; Πηλός. Η πνοή Του είναι μέσα μας. Όταν τον χειμώνα βλέπω τα χνότα μου στο τζάμι, λέω: “Χριστέ μου, να η πνοή Σου! Έχω μέσα μου την πνοή Σου”.

»Σ' αγαπάει ο Χριστός, Ανδρέα! Σ' αγαπάει. Να είσαι χαρούμενος που γνώρισες τον Χριστό, και θα γίνεις πιο χαρούμενος όταν Τον γνωρίσεις και εσωτερικά.

»Ανδρέα, τώρα που θα φύγεις, θα μου πάρεις ένα βιβλίο από την Αθήνα;»

«Βεβαίως, πάτερ!»

«Είδες; Βεβαίως! Σου ζήτησα κάτι και μου είπες: “Βεβαίως”. Ο Χριστός, αν Του ζητήσεις την αγάπη Του, δε θα σου πει “Βεβαίως”;

»Να σου πω. Όταν μιλούν δυο άνθρωποι, τους ενοχλείς; Όχι. Έτσι κι ο διάβολος, όταν σε βλέπει διαρκώς απασχολημένο με τον Κύριο, δεν μπορεί να σε πειράξει».

«Πάτερ, δόξα τω Θεώ! Ωραία όλα αυτά. Όμως πώς θα τα ζήσω;»
«Να τα ζητάς! Δε λέει “αίτεϊτε και δοθήσεται υμῖν”;»
«Πάτερ, ευχαριστώ πολύ. Φεύγω».
«Προσευχή! Προσευχή! Αυτή η λέξη να ηχεί στ’ αυτιά σου. Η προσευχή να γίνει η ζωή σου».

Το σπασμένο κεραμίδι

(Γ) «Δε μου λες, αν δεις στον δρόμο σου ένα σπασμένο κεραμίδι, τι το κάνεις;»

«Τίποτα, πάτερ, τι να το κάνω;»

«Τίποτα, σωστά. Τι να το κάνεις το κεραμίδι το σπασμένο. Έτσι να είσαι για τους άλλους. Να σε θεωρούν οι άλλοι ένα σπασμένο κεραμίδι, κανείς να μη σου δίνει σημασία και να σ’ αγαπά ο Κύριος».

Ένας υπέροχος ήλιος για όλους μας

(Α) Ηλιοβασίλεμα. Φθινόπωρο. Σεπτέμβριος. Στο μοναστήρι όμως το κρύο ήταν πολύ έντονο. Ο Γέροντας απ’ το πρωί στην εξομολόγηση. Μου μιλούσε δίπλα στην κουζίνα, έξω, τυλιγμένος με μια μαύρη κουβέρτα τουρτουρίζοντας.

«Μα εσείς τρέμετε, πάτερ!»

«Είναι κι η καρδιά μου, που δεν κάνει να μένω στο κρύο. Λοιπόν, άντε τώρα, πήγαινε, μη σε περιμένουν οι άλλοι».

Έτρεξε προς την εκκλησία. Είδα το πανέμορφο ηλιοβασίλεμα. Χρώματα εξάισια, γλυκά, και ο ήλιος υπέροχος. Έτρεξα πίσω απ’ τον Γέροντα.

«Πάτερ, πάτερ! Κοιτάζτε ένα όμορφο ηλιοβασίλεμα!»

Γύρισε, το κοίταξε και μπαίνοντας στον ναό μου είπε: «Και για σένα και για μένα το έφτιαξε ο Κύριος. Και για μας».

Πνεύμα ελευθερίας

(Γ) «Αν ήθελα να έχω δικούς μου υποτακτικούς και καλόγερους, ξέρεις πόσους θα 'χα; Νααα! Ένα σωρό. Και παλιότερα, μα και τώρα. Όμως το θέμα δεν είναι να γίνει κάποιος καλόγερος για τον Παχώμιο ή τον Παφνούτιο ή τον όποιον άλλον. Καλόγερος γίνεσαι για τον Χριστό. Γι' αυτό, πολλά πνευματικά μου παιδιά κι αδέρφια που έγιναν μοναχοί τούς είπα: “Γίνετε, αλλά όχι εδώ σε μένα, πάτε όπου θέλετε, αλλού”. Γιατί εγώ μπορεί ξαφνικά να πάθω ένα εγκεφαλικό, ένα έμφραγμα. Αν αυτοί έρθουν σε μένα, τι θα γίνει;

»Η Εκκλησία μας είναι ελευθερία. Ο καθένας όπου αναπαύεται.

»Πήγα μια μέρα σε μια κηδεία ενός ανθρώπου αφιερωμένου στον Θεό. Ήμουν στο Ιερό. Εγώ έχω αρχή στο Ιερό να μη μιλάω καθόλου. Και ο ίδιος ο δεσπότης που με χειροτόνησε να 'ναι εκεί, θα κάνω ένα μέτρο δίπλα του, για να αποφύγω τα λόγια».

«Κι αν κάποιος, πάτερ, σας μιλήσει;»

«Δε μου μιλάνε, με ξέρουν ότι δε μιλώ. Αν κάποιος όμως μου πει “Τι κάνετε, πάτερ;” θα του πω “Δόξα τω Θεώ” και τελειώσε. Δεν ανοίγω διάλογο, θέλω να σου πω. Ήρθε λοιπόν ένας ξένος ιερέας και μου είπε: “Τι κακό είναι αυτό με εμάς τους ιερείς που δε βάζουμε γλώσσα μέσα μας στο Ιερό. Όση ευλάβεια έχουν οι λαϊκοί στον ναό δεν την έχουμε εμείς στο Ιερό. Εσείς όμως, πάτερ, βλέπω, δε μιλάτε”.

»“Ναι”, του είπα, “από εγωισμό το κάνω, για να ξεχωρίζω. Ξέρετε, πάτερ, μπορεί οι άλλοι να μιλούν στο Ιερό, αλλά να μην κατακρίνουν κανέναν, και εγώ που δε μιλάω, να κατακρίνω”.

»Μετά είδε ότι ήρθαν πολλοί γνωστοί μου και πήραν την ευχή. Πώς εσένα, Ανδρέα, σε ξέρουν όλοι στον “Σωτήρα” που είσαι από μικρός δραστήριος και λοιπά, έτσι κι εγώ, τόσα χρόνια στην Εκκλησία, από αγρυπνίες εδώ κι εκεί, με ξέρουν πολλοί. Ύστερα, μου είπε πάλι εκείνος ο ιερέας: “Πάτερ, είστε πνευματικός;”

»“Ναι”, του είπα.

»“Πάτερ, να μην τα αφήνετε τα παιδιά σας να πηγαίνουν εδώ κι εκεί σε άλλους ιερείς και φεύγουν. Έχουν πολλοί την τάση να κρατούν ξένα πνευματικά παιδιά”.

»“Εγώ δεν πιέζω κανένα να μείνει σε μένα. Αν κάποιος βρει έναν πιο πνευματικό ιερέα κι ωφελείται, δεν τον εμποδίζω”.

»Τότε μου είπε ο άγνωστός μου ιερέας: “Ξέρετε, πάτερ, γιατί το λέω; Να, είχα μια πνευματική κόρη που πήγε μια φορά σ’ έναν Γέροντα. Τον γνώρισε, μίλησε μαζί του κι ήθελε να μείνει σ’ αυτόν. Για καλό το έλεγε, διότι είχε ωφεληθεί. Τη ρώτησε όμως αυτός ο Γέροντας: ‘Πόσα χρόνια έχεις τον πνευματικό σου;’ ‘Είκοσι δύο είκοσι τρία’ απάντησε αυτή. ‘Όχι, δε θ’ αλλάξεις πνευματικό, δεν είναι καθόλου σωστό αυτό. Ο διάβολος σε βάζει να σκέπτεσαι έτσι’. Σκεφθείτε, πάτερ, να την κρατούσε όμως”».

Κατάλαβα ότι μιλούσε για τον ίδιο τον Γέροντα! Και τον ρώτησα: «Εσείς, πάτερ, δεν του είχατε συστηθεί, έτσι;»

«Όχι, Ανδρέα. Αυτός δεν ήξερε ότι ο Γέροντας στον οποίο αναφερόταν ήμουν εγώ. Μετά όμως, όταν πήγαμε στον τάφο κι ήμασταν κοντά, κρατήθηκε ο ιερέας αυτός απ’ το μπράτσο μου για να μη γλιστρήσει απ’ τα χώματα δίπλα στον τάφο. “Όπως με κρατάτε, πάτερ, έτσι, χέρι χέρι πιασμένοι, να είμαστε και στον Παράδεισο”. Μου είπε τότε: “Εσείς, αλήθεια, ποιος είστε; Πώς λέγεστε;”.

»Εκεί αναγκάστηκα να του πω το όνομά μου. Και προδόθηκα ότι ήμουν εγώ.

»Και τότε ο ιερέας αυτός μου είπε: “Τώρα κατάλαβα! Ξέρετε, απ’ την αρχή που σας είδα, σας αγάπησα, αλλά δε σας ήξερα ποιος είστε”.

»Συγχώρα με, Ανδρέα, που σ’ τα λέω αυτά, αλλά τα λέω για να δεις ότι ο άνθρωπος αυτός που με πλησίασε ο ίδιος, με ανεπηρέαστη την ψυχή του, αισθάνθηκε και μου μίλησε έτσι. Όσοι μιλούν

άσχημα για μένα, μιλούν έτσι επειδή ακούνε και επηρεάζονται από άλλους, που έχουν άλλους λόγους να λένε όσα λένε».

Ο Κύριός μας είναι πολύ γλυκός

(Α) Μπόρεσα και πέτυχα τον Γέροντα στο τηλέφωνο. Έγινε στις 7.45 μ.μ. σεισμός και φοβήθηκα. Είχε γίνει και χθες, την ώρα που ήμουν στο κελί του. Μπροστά μας ήταν ένα μεγάλο μπουκάκι με αγιασμό. Φαινόταν το νερό που έτρεμε απ' τον σεισμό.

«Κοίτα», μου είπε, «να! Γίνεται σεισμός».

«Πάτερ, φοβάμαι».

«Μη φοβάσαι. Αν δε θέλει ο Κύριός μας, δεν πέφτει τίποτα».

Και το βράδυ στο τηλέφωνο που μιλήσαμε πάλι, αυτό μου είπε: «Ο Κύριός μας, Ανδρέα, είναι πολύ γλυκός. Μη φοβάσαι, σήμερα δε θα γίνει σεισμός. Κοιμήσου ήσυχος».

«Πάτερ, θεωρώ τιμή μου που σας πέτυχα στο τηλέφωνο και μου μιλήσατε».

«Δική μου τιμή, Ανδρέα, που μιλάω με έναν αδελφό που είναι αγαπημένος με τον Κύριο. Σ' αγαπάει ο Κύριός μας, δε θα σ' αφήσει».

«Πάτερ, έλεγα την ευχή το απόγευμα, όπως μου είπατε. Είναι φοβερή προσευχή».

«Εύχομαι να πυρώνεται η ψυχή σου με την ευχούλα...»

Πώς να λέω την ευχή;

(Α) «Πώς να λέω την ευχή, πάτερ;»

«Με το στόμα αρχικά, κι όταν είσαι μόνος, να τη λες εκφώνως. Στη συνέχεια τη λες από μέσα σου και μετά την παίρνει η ψυχούλα σου. Αυτό το τελευταίο όμως είναι θεϊκό δώρο· πρέπει να χύσεις αίμα για να σ' το δώσει ο Θεός. Λέγε την όπως μπορείς, σύντομα ή αργά, όπως σου έρχεται· να το ζητάει όμως η ψυχή σου, να βγαίνει από μέσα σου».

Μικρός, παρακάλεσα την Παναγία να μου χαλάσει τη φωνή

(Γ) «Εγώ δεν ξέρω να ψέλνω, ούτε ξεχωρίζω ήχους, ούτε μπορώ να τους πιάσω. Μικρός έψελνα ωραία και οι άλλοι μου έλεγαν “μπράβο”. Τότε παρακάλεσα την Παναγία να μου χαλάσει τη φωνή για να μη με επαινούν οι άλλοι. Και η Παναγία με άκουσε».

Αν με βάλεις τώρα κάτω στο πάτωμα, θα κοιμηθώ

(Γ) «Στην πρώτη αγρυπνία δεν ευχαριστιέμαι. Ξέρεις πότε ευχαριστιέμαι; Όταν τελειώσει η μία, και την άλλη μέρα πάω σε μια δεύτερη. Τότε το μυαλό σου παθαίνει κάτι πράγματα που δε λέγονται, δεν περιγράφονται. Υπήρξαν περιπτώσεις που ταξίδευα βράδυ για το Άγιο Όρος, κι όταν έφτανα την άλλη μέρα το πρωί εκεί, το μεσημέρι βοηθούσα όπου υπήρχε ανάγκη στο μοναστήρι. Μετά πήγαινα στην αγρυπνία, κι όταν τελείωνε, δεν καθόμουν στην τράπεζα αλλά έφευγα κατευθείαν για Αθήνα. Άυπνος».

«Πάτερ, γιατί δεν καθόσασταν λίγο μετά, να πείτε κάτι με τους Πατέρες;»

«Τι να πεις μετά από αγρυπνία;»

«Μεγάλο πράγμα, πάντως, να νικήσει κανείς τον ύπνο».

«Εμένα, αν με βάλεις τώρα κάτω στο πάτωμα, θα κοιμηθώ αμέσως».

Να κουνηθεί η ψυχή μου, να ξυπνήσει

(Α) «Πάτερ, έγινε πάλι σεισμός».

«Μακάρι να κουνηθεί κι η ψυχή μου και να ξυπνήσει».

Σ' ευχαριστώ για όλα, με συγχωρείς για όλα

(Α) Φεύγοντας, πολλές φορές μου 'λεγε: «Ανδρέα, σ' ευχαριστώ για όλα και με συγχωρείς για όλα».

Και μια άλλη αγαπημένη του ευχή: «Αδελφάκι, σ' αγαπά πολύ ο Χριστός. Πολύ σε αγαπά. Είναι δίπλα σου».

Εγώ δεν κάνω προσευχή, μα τεμπελιάζω

(Α) «Πάτερ, πείτε μου κάποια ώρα το βράδυ που κάνετε προσευχή να κάνω κι εγώ».

«Δεν κάνω προσευχή, Ανδρέα, τεμπελιάζω».

«Καλά τότε. Τι ώρα τεμπελιάζετε;»

«Δεν μπορείς εσύ αυτή την ώρα, διότι πρέπει το πρωί να σηκωθείς και να πας στο σχολείο και χρειάζεσαι ύπνο».

«Λοιπόν, να πούμε αύριο κάποια ώρα που να μπορώ;»

«Εντάξει. Ξυπνάς στις έξι για το σχολείο. Απ' τις 6 έως τις 6.15 θα κάνω κομποσκοίνι για σένα».

«Ευχαριστώ πολύ. Θα προσευχηθώ κι εγώ αυτή την ώρα».

Η πιο ιερή στιγμή

(Γ) ...ώσπου να έρθει ο Χριστός, να αγγίξει με τη ματωμένη Του παλάμη την καρδιά σου. Τότε θα καταλάβεις...

Προσευχήθηκα στον Χριστό να Τον ερωτευθείς

(Α) «Πάτερ, δώστε μου κάτι υλικό να το βλέπω και να σας θυμάμαι».

«Δε σου έχω κάνει ήδη ένα δώρο, Ανδρέα;»

«Αλίμονο, πάτερ, δεν έχω παράπονο».

«Ποιο είναι το δώρο που σου έχω κάνει; Σου έχω δώσει ένα δώρο. Ποιο είναι; Το ξέρεις;»

«Προσεύχεστε για μένα, αυτό! Με βοηθάτε».

Τότε με πλησίασε, κοίταξε στην καρδιά μου, έκανε «φου!», φυσώντας στην καρδιά μου, και είπε: «Να το δώρο που σου έκανα. Έκανα “φου!” στην καρδιά σου, φύσηξα ν' ανάψει η σπιθα, να ερωτευθείς τον Χριστό. Προσευχήθηκα στον Χριστό να Τον ερωτευθείς. Να το δώρο που σου έχω κάνει».

Εύχομαι, καθώς θα διαβάζεις αυτό το βιβλίο, να γαληνέψει η ψυχή σου γλυκά και να μουδιάσει από τη Φλόγα του έρωτα. Έρωτα για τον Χριστό, για τη ζωή και για τα πάντα.

Και να δεις τα πάντα από την αρχή, σαν γιορτή! Να ερωτευτείς ξανά τον αγαπημένο και την αγαπημένη σου, τους δικούς σου, το παιδί σου, τους φίλους και γνωστούς σου, το σπίτι και τη δουλειά σου.

Να έρθουν ξανά η έκσταση, η έκπληξη και η χαρά στη ζωή σου. Να ζωντανέψουν τα νεκρωμένα κύτταρά σου και η ευαίσθητη καρδιά σου να χτυπήσει πάλι χαρμόсуνα. Και να σου φύγουν η θλίψη και η κατάθλιψη και το όποιο παράπονο. Και να γεμίσουν οι μέρες σου θαύματα και ομορφιά. Και οι νύχτες σου όνειρα γλυκά.

Ο άνθρωπος που περιγράφω στα κείμενα αυτά αγάπησε από παιδάκι τόσο πολύ τον Θεό, ερωτεύτηκε τόσο βαθιά τον Ιησού, ενώθηκε μαζί Του με τέτοια πληρότητα και δόσιμο, που έγινε και ο ίδιος Φλόγα και Φως και Έρωτας εκστατικός. Όταν το σίδηρο μπει για πολλή ώρα στη φωτιά, δεν ξεχωρίζει τελικά. Γίνεται και το ίδιο κατακόκκινο. Φως εκ Φωτός.

Διάβασε τα θαυμαστά αυτά βιωματικά κείμενα που έζησα κοντά του -τα γεμάτα απλότητα, θεϊκή Χάρη και ενέργεια- με ανοιχτή καρδιά και δίψα για πνευματική αφύπνιση.

Και κράτα κι ένα κεράκι, κράτα και χαρτομάντιλο. Διότι ποιος ξέρει; Μπορεί σε κάποια σελίδα να ανάψει και στη δική σου την καρδιά μια Φλόγα, να ανθίσει ένα χαμόγελο, να στάξει ένα δάκρυ και να ξυπνήσει ο έρωτας. Για τα πάντα!

Το εύχομαι. Και το πιστεύω.

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

www.psichogios.gr

ISBN: 978-618-01-3692-C

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΖΗΣ: 24816

Ε Σ Ε Ι Σ Κ Ι Ε Μ Ε Ι Σ Π Α Ν Τ Α Σ ' Ε Π Α Φ Η